

Doanh nghiệp là trung tâm của hệ sinh thái đổi mới sáng tạo trong tiến trình chuyển đổi xanh

10:30 16/08/2025

Trong bối cảnh biến đổi khí hậu, cạn kiệt tài nguyên, ô nhiễm môi trường và áp lực từ các tiêu chuẩn quốc tế về phát thải ròng bằng "0" (Net Zero), chuyển đổi xanh và kinh tế tuần hoàn đang trở thành chiến lược không thể đảo ngược. Trong đó, doanh nghiệp tư nhân chính là hạt nhân, là lực lượng tiên phong và là trụ cột trung tâm của hệ sinh thái đổi mới sáng tạo quốc gia, đóng vai trò then chốt.

Các đại biểu tham quan các gian hàng sản phẩm xanh của cộng đồng doanh nghiệp. (Ảnh: BSA)

Chuyển đổi xanh là xu thế tất yếu của thời đại

Tại diễn đàn "Chuyển đổi xanh và Ngày hội Tái chế 2025" do Hội Doanh nghiệp Hàng Việt Nam Chất lượng cao phối hợp với Trung tâm Nghiên cứu Kinh doanh và Hỗ trợ Doanh nghiệp (BSA) tổ chức, ông Nguyễn Văn Được, Chủ tịch UBND

TP. Hồ Chí Minh khẳng định, chuyển đổi xanh không còn là một lựa chọn, mà là xu thế tất yếu của thời đại.

Theo Chủ tịch UBND TP. Hồ Chí Minh Nguyễn Văn Được, TP. Hồ Chí Minh đang đối mặt với một bối cảnh mới khi có nhiều yếu tố cốt lõi ảnh hưởng tới sự phát triển chung như: tác động ngày càng rõ nét của biến đổi khí hậu; các chuỗi cung ứng toàn cầu được định hình lại theo tiêu chuẩn môi trường, xã hội và quản trị (ESG); cuộc cạnh tranh địa chính trị và kinh tế ngày càng khốc liệt; và sự mở rộng không gian đô thị, đòi hỏi năng lực liên kết vùng ngày càng cao.

Trong bối cảnh như vậy, chuyển đổi xanh không còn đơn thuần là bảo vệ môi trường mà đã trở thành chiến lược bảo đảm an ninh kinh tế, nâng cao năng lực cạnh tranh, thu hút đầu tư, thu hút đơn hàng xuất khẩu, tiền đề đóng vai trò then chốt trong việc nâng cao năng lực cạnh tranh và duy trì vị thế đầu tàu kinh tế của Thành phố Hồ Chí Minh.

“Chuyển đổi xanh cần được tiếp cận từ một tư duy hành động mới. Không thể chỉ dựa vào các dự án đơn lẻ, mà phải là một hệ sinh thái bền vững, được kiến tạo bởi các giải pháp tổng thể và liên ngành”, Chủ tịch UBND TP. Hồ Chí Minh nhấn mạnh.

Để chuyển đổi xanh đạt hiệu quả, Chủ tịch UBND TP Hồ Chí Minh Nguyễn Văn Được đề cập đến ba vấn đề cụ thể. Thứ nhất, về hạ tầng: thành phố định hướng xây dựng hệ thống giao thông công cộng xanh, với tuyến Metro số 1 đóng vai trò là xương sống, kết nối các phương thức giao thông thân thiện với môi trường như xe buýt điện, đường thủy và phương tiện cá nhân không phát thải.

Thứ hai, về tài nguyên: cần chuyển đổi tư duy từ “xử lý” sang “tái tạo giá trị”. Chất thải không chỉ là thứ cần loại bỏ mà có thể trở thành tài nguyên nếu được tái chế, tái sử dụng và phân loại tại nguồn. Các nhà máy đốt rác phát điện hay kế hoạch xây dựng trung tâm tái chế pin xe điện là những bước đi chiến lược, tạo nền tảng cho ngành công nghiệp tái chế hiện đại - một mắt xích quan trọng trong chuỗi giá trị xanh toàn cầu.

Thứ ba, về phát triển công nghiệp: sẽ ưu tiên thu hút dòng vốn FDI chất lượng cao, công nghệ tiên tiến và thân thiện môi trường, từng bước chuyển đổi các khu công nghiệp, khu chế xuất theo mô hình kinh tế tuần hoàn, sinh thái và số hóa.

Để hiện thực hóa chiến lược chuyển đổi xanh, ông Nguyễn Văn Được cho rằng, cần thực hiện bốn định hướng then chốt gồm:

Một là, thể chế phải đi trước một bước, với các chính sách linh hoạt, đột phá để khơi thông nguồn lực xã hội;

Hai là, khoa học công nghệ là động lực dẫn dắt, với các trung tâm nghiên cứu đạt chuẩn quốc tế và hệ sinh thái đổi mới sáng tạo;

Ba là, doanh nghiệp là lực lượng tiên phong, cần xem tiêu chuẩn xanh là cơ hội chứ không phải rào cản;

Bốn là, người dân là nền tảng, vì chuyển đổi xanh chỉ bền vững khi gắn với cộng đồng và lối sống tiêu dùng thân thiện môi trường.

“Đây là thời điểm để TP. Hồ Chí Minh tái cấu trúc chiến lược phát triển theo hướng tích hợp xanh hóa, lấy chất lượng môi trường và phát triển bền vững làm thước đo cho sự thịnh vượng. Hành trình chuyển đổi xanh đòi hỏi sự đồng lòng của toàn xã hội – từ chính quyền, doanh nghiệp đến người dân”, ông Nguyễn Văn Được khẳng định.

Doanh nghiệp giới thiệu các giải pháp chuyển đổi xanh, thân thiện với môi trường tại diễn đàn. (Ảnh: BSA)

Doanh nghiệp là trung tâm của hệ sinh thái đổi mới sáng tạo

Ông Huỳnh Thành Đạt, Phó Trưởng Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương nhận định chuyển đổi xanh không chỉ là xu thế của thời đại, mà là đòi hỏi sống còn để nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia, đáp ứng tiêu chuẩn quốc tế, đảm bảo an ninh năng lượng và bảo vệ môi trường sống. Trong đó, doanh

nghiệp tư nhân chính là hạt nhân, là lực lượng tiên phong và là trụ cột trung tâm của hệ sinh thái đổi mới sáng tạo quốc gia, đóng vai trò then chốt trong tiến trình chuyển đổi sang mô hình kinh tế xanh, tuần hoàn và phát triển bền vững.

Theo ông Huỳnh Thanh Đạt, việc xanh hóa, số hóa mô hình sản xuất không chỉ giúp doanh nghiệp giảm phát thải, tiết kiệm năng lượng mà còn mở ra cơ hội thâm nhập chuỗi cung ứng toàn cầu, nơi tiêu chuẩn xanh ngày càng trở thành yêu cầu bắt buộc.

Để đáp ứng được các yêu cầu này, các doanh nghiệp cần chủ động đầu tư vào hoạt động nghiên cứu và phát triển (R&D), tiếp tục nghiên cứu xây dựng chiến lược kinh doanh dài hạn trong đó cần tính đến các tác động của các quy định, tiêu chuẩn, quy định môi trường của các sản phẩm. Đầu tư đổi mới công nghệ đồng bộ và hiện đại để sử dụng hiệu quả nguồn tài nguyên, giảm thiểu ô nhiễm, nâng cao chất lượng và tính cạnh tranh của các sản phẩm.

Ông Huỳnh Thành Đạt cho biết, hai nghị quyết gần đây của Bộ Chính trị là Nghị quyết 57 về phát triển Khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số và Nghị quyết 68 về phát triển kinh tế tư nhân chính là những đòn bẩy chiến lược, thúc đẩy mạnh mẽ quá trình chuyển đổi xanh trong cộng đồng doanh nghiệp.

“Trong thời gian tới, chúng ta cần tập trung tiếp tục làm tốt một số nhiệm vụ trọng tâm như tăng cường công tác thông tin, tuyên truyền đổi mới tư duy, khẩn trương hành động, nâng cao nhận thức thực hiện chuyển đổi xanh.

Song song đó, Đảng và Nhà nước tiếp tục nghiên cứu ban hành các chủ trương, chính sách nhằm tháo gỡ những nút thắt tạo điều kiện cho các doanh nghiệp huy động các nguồn lực trong nước và quốc tế, nâng cao khả năng tiếp cận tài chính xanh cho các doanh nghiệp. Thúc đẩy phản biện chính sách từ thực tiễn doanh nghiệp, đề xuất kịp thời cơ chế, giải pháp đột phá”, ông Huỳnh Thành Đạt nhấn mạnh.

Cũng theo ông Huỳnh Thanh Đạt, Chính phủ đang hoàn thiện hành lang pháp lý, tạo điều kiện thuận lợi cho phát triển công nghệ xanh và kinh tế tuần hoàn thông qua Luật Khoa học và Công nghệ, Luật Công nghiệp công nghệ số. Các quy chuẩn mới về tín chỉ carbon, tiêu chuẩn ESG... cũng sẽ được thúc đẩy ban hành, giúp doanh nghiệp nội địa dễ dàng tham gia chuỗi cung ứng toàn cầu.

Song song đó, Quỹ Đổi mới công nghệ quốc gia, các trung tâm chuyển giao công nghệ xanh, khu công nghiệp sinh thái và vùng đổi mới sáng tạo xanh đang

được mở rộng khắp cả nước.

Một trong những trụ cột quan trọng khác là phát triển hạ tầng dữ liệu và công nghệ nền tảng. "Nhà nước đang ưu tiên nguồn lực xây dựng cơ sở dữ liệu quốc gia và dữ liệu mở phục vụ doanh nghiệp trong quản trị phát thải, tối ưu tài nguyên. Các nền tảng số trong quản lý năng lượng, nông nghiệp thông minh, logistics xanh... sẽ được khuyến khích ứng dụng công nghệ AI, IoT, blockchain, vật liệu mới và năng lượng tái tạo", ông Huỳnh Thành Đạt nói và nhấn mạnh thêm, cần thúc đẩy truyền thông để lan tỏa nhận thức chuyển đổi xanh, không chỉ "xanh trong hành động" mà phải "xanh trong tư duy".

Bên cạnh đó, ông Huỳnh Thành Đạt cũng nhấn mạnh vai trò của hợp tác công - tư, liên kết giữa nhà nước, viện - trường và doanh nghiệp trong việc hình thành các khu công nghiệp sinh thái, vùng đổi mới sáng tạo xanh.

"Chuyển đổi xanh không thể thành công nếu thiếu cơ chế hỗ trợ thực chất cho doanh nghiệp, đặc biệt là doanh nghiệp nhỏ và vừa", Phó Trưởng Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương khẳng định.

Hải Minh